

Elhub gebyrer 2017 – 2019

Høringsforslag 06.11.2015

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Prinsipper for gebyrmodellen	4
Alternative gebyrelementer	4
Fastgebyr	4
Aktørtype.....	5
Målepunkt- og volumavhengig gebyr.....	5
Gebyr per transaksjon	5
Gebyr per henvendelse	5
Oppsummering gebyrelementer	6
Gebyrmodell.....	6
Fastsettelse av parametere i gebyrmodellen.....	6
Årlig tillatt Elhub inntekt	6
Aktørtype (t)	6
Antall målepunkt	7
Årlig fastgebyr (F)	7
Andel for den enkelte aktørtype (a_t)	8
Revidering av Gebyrmodellen	9
Talleksempel.....	10

Innledning

I henhold til oppdragsbrev fra NVE 28.05.2013 skal Elhub finansieres gjennom gebyrer:

Gebyrer for utvikling og drift

De samlede gebyrene skal fastsettes slik at inntekter ved drift av datahuben over tid skal dekke kostnadene ved utredning, utvikling og drift og gi en rimelig avkastning ved effektiv drift.

Statnett skal utarbeide forslag til gebyrstruktur i samarbeid med bransjen.

Gebyrstrukturen skal godkjennes av NVE.

Dersom driften av datahuben opphører før kostnadsdekning er nådd, vil kostnadene Statnett har hatt ved utredning og utvikling kunne dekkes gjennom andre løsninger.

Konkret betyr det at det må lages en modell for gebyrstrukturen samt budsjetter for Elhubs kostnader og tillatte inntekt. Ulike tilnærminger og modeller har vært diskutert i Elhub bransjeråd og blant bransjeorganisasjonene. Dette notatet oppsummerer arbeidet og presenterer forslag til Elhub gebyrmodell for 3-års perioden 2017 – 2019. Bransjerådet og bransjeorganisasjonene støtter forslaget.

Forslaget sendes med dette på høring blant alle aktørene, og det legges ut på Elhub sine hjemmesider. Frist for høringssvar er 04.12.2015. Høringssvarene vil legges ut på Elhub sine hjemmeside, nærmere bestemt under følgende link: <http://elhub.no/nb/pages/182-Gebyrmodell-for-Elhub>.

Basert på høringsinnspill vil et revidert forslag sendes til NVE innen 18.12.2015.

Prinsipper for gebyrmodellen

Følgende prinsipper for utarbeidelse av gebyrmodell har blitt lagt til grunn:

1. Modellen skal sikre inndekning av Elhubs kostnader inklusiv rimelig avkastning ved effektiv drift
2. Alle brukere av Elhub skal betale gebyrer. Unntaket er offentlige instanser som NVE, SSB, Enova, m.m. samt godkjente forskningsinstitusjoner
3. For de tjenester som Elhub yter skal faktiske kostnader reflekteres
4. Aktørens nytte ved bruk av Elhub skal reflekteres
5. Modellen skal ha en utjevningseffekt over flere år for å skape forutsigbarhet
6. Modellen skal være markedsnøytral i den forstand at den ikke skal favorisere noen aktører
7. Modellen skal i så liten grad som mulig gi vridningseffekter i den forstand at en aktør vil tilpasse sine aktiviteter for å minimere gebyret til Elhub.

Alternative gebyrelementer

Flere alternative modeller har vært drøftet og følgende gebyrledd har blitt vurdert:

Fastgebyr; Ett fast gebyr per år per aktør. Det vil være en del faste kostnader for å håndtere en aktør og dette leddet er da tenkt å dekke disse.

Gebyr per type bruker av Elhub; Ulike gebyrer for Nettselskap, Kraftleverandør, og 3. parts leverandør av energirelaterte tjenester.

Målepunktavhengig gebyr; Et gebyr per målepunkt per selskap vil reflektere de ulike selskapers transaksjonsvolumer i Elhub. Dette er et alternativ til antall kunder men er mer presist da en kunde kan ha ett eller flere målepunkt.

Volumavhengig gebyr; Et gebyr som reflekterer energivolumene bak det enkelte målepunkt, eksempelvis fordelt på grupper for mindre enn 8.000 kWh, mellom 8.000 og 100.000 kWh samt over 100.000 kWh per år.

Gebyr per transaksjon til/fra Elhub; dvs. en pris per datatransaksjon

Gebyr per henvendelse til Elhub, dvs. en pris for at Elhub bistår en aktør for å gjennomføre nødvendige operasjoner

Ut over de gebyrelementer nevnt ovenfor har det ikke kommet opp flere i diskusjonene rundt gebyrmodell.

Fastgebyr

Det vil være kostnader for Elhub forbundet med å kunne håndtere en aktør uavhengig av antall målepunkt eller energivolumer, og dette kan reflekteres i et fast årlig gebyr per aktør. Et fastgebyr representerer en markedsbarriere for nye kraftleverandører og 3. parter i og med at den må betales før en kan operere i markedet. Fastgebyr vil også representere en stordriftsfordel i forhold til den

enkelte aktør i og med at fastgebyret kan fordeles på flere målepunkt for en stor aktør enn for en liten.

Aktørtype

Nettselskaper har en egen funksjon i Elhub sammenheng og skal ha en helt annen relasjon til Elhub enn markedsaktørene. Elhub skal være nettselskapenes grensesnitt mot markedsfunksjonene og de skal i første rekke levere nødvendig informasjon til Elhub. Videre vil kraftleverandører og 3. parter ha ulik nytte av Elhub. Det er derfor hensiktsmessig å skille på type aktør i modellen.

Målepunkt- og volumavhengig gebyr

Når det gjelder målepunkt- og volumavhengig gebyr vil begge dekke deler av de samme hensiktene, da begge vil reflektere volum og aktørens størrelse. Men målepunktavhengig vil i mye større grad reflektere Elhubs kostnader da antall prosesser og ressursbruk i Elhub er relatert til målepunkt (måleverdier, leverandørbytter, flytting m.m.). Antall målepunkt per aktør er en objektiv størrelse og antallet for den enkelte aktør vil ikke påvirkes av Elhub gebyrmodell. Videre er det enkelt å måle antall målepunkt per aktør da dataene for dette til enhver tid vil være tilgjengelige i Elhub.

Volumet bak hvert målepunkt er i liten grad en kostnadsdrivende for Elhub da alle markedsprosesser er uavhengig av dette volumet. Eksempelvis er det like ressurskrevende å motta, lagre å distribuere en verdi på 100.000 kWh som en verdi på 100 kWh. I forhold til Elhub support vil det dog være mer nytte å behandle et målepunkt med stort volum enn et med lite, men dette er en relativt lav kostnadsandel av Elhub. Videre vil det blant nettselskapene være en relativt lik fordeling mellom målepunkt med små og store volumer slik at et volumbasert gebyr vil fordele seg relativt likt mellom disse selskapene. For kraftleverandører og 3.parter kan et differensiert gebyr basert på volum medføre at noen kundesegmenter blir mindre attraktive enn andre. Administrativt vil det være mer krevende å fakturere basert på volumet bak hvert målepunkt da dette endrer seg.

Gebyr per transaksjon

Det vil være en rekke forskjellige transaksjoner mellom Elhub og den enkelte aktør; så som leverandørbytter, flyttinger og filer med måleverdier. Men Elhubs ressursbruk og aktørenes nytteeffekt av dette vil i stor grad være korrelert med antall målepunkter tilhørende den enkelte aktør.

Hvis antall transaksjoner skal være et grunnlag for fakturering av gebyr vil det kreve en del ressursbruk å holde rede på antall transaksjoner per aktør. Videre kan det medføre tilpasset adferd med manglende eller sene oppdatering inn til Elhub. I dagens marked har kraftleverandøren rett til å få utført disse transaksjonene uten kostnader.

Gebyr per henvendelse

Elhub vil ha en supportfunksjon som skal håndtere henvendelser fra aktørene. Mange av disse henvendelsene vil ikke være grunnlag for eget gebyr, f.eks. ved feil, og avklaringer. En del henvendelser vil ha karakter av hjelp som en burde kunne forvente at aktøren selv har kompetanse på, f.eks. markedsprosesser og bruk av Elhubs websider¹. Dette er til en viss grad korrelert med antall målepunkt, men det kan være hensiktsmessig med et eget gebyr for å gi insentiv og honorere de

¹ Den danske datahuben har mange henvendelser av denne karakter

aktørene som har investert i denne typen kompetanse. På den annen side kan et slikt gebyr medføre færre henvendelser og derigjennom lavere kvalitet i datagrunnlag og markedsprosesser. Det vil også være mange skjønsmessige vurderinger i forhold til om en henvendelse er fakturerbar eller ikke.

Oppsummering gebyrelementer

Ut i fra argumentasjonen ovenfor anbefales det å basere gebyrmodellen på aktørtype, fastgebyr samt målepunktavhengig gebyr. Når det gjelder gebyr per henvendelse foreslår vi å utelate dette i første omgang men å vurdere dette senere når en får mer erfaring fra drift og support.

Gebyrmodell

Foreslått gebyrmodell:

$$G(x_t) = F(x_t) + M(x_t) = F(x_t) + \left[mp(x_t) \times \left(\left(\frac{(ETI - \sum_{x=1}^{x=N} F(x))}{\sum_{x_t=1}^{x_t=N} mp(x_t)} \right) \times a_t \right) \right]$$

og

$$\sum_{t=1}^{t=n} a_t = 1$$

Hvor:

G = Sum årlig gebyr for aktør

x = aktør

t = aktørtype

F = årlig fastgebyr

M = årlig målepunktavhengig gebyr

mp = antall målepunkt

ETI = Årlig Elhub tillatt inntekt

a^t = andel av total målepunktavhengig Elhub kostnad som skal belastes aktørtype t

Fastsettelse av parametere i gebyrmodellen

Årlig tillatt Elhub inntekt

Tillatt inntekt for Elhub inkluderer alle investeringskostnader, driftskostnader og avkastning. Det er laget et foreløpig langtidsbudsjett for Elhub som indikere en årlig tillatt inntekt på ca. 120 MNOK. I og med at Elhub er lånefinansiert vil det bli en avveining mellom lavest mulig tillatt inntekt de første årene mot totalinntekt over tid. Dess mer som belastes de første årene dess lavere blir avkastningen i Elhub og derigjennom Elhubs tillatte inntekter over tid.

I denne omgang legger vi til grunn et årlig tillatt inntektsnivå på ca. 120 MNOK for hvert av de tre første årene Elhub er i drift (2017-2019). Basert på oppdaterte underlag for driftskostnader og renter må dette oppdateres i forkant av driftsettelse; anslagsvis i forbindelse med budsjettprosessen høsten 2016. Da må det også fastsettes avveining mellom lavest mulig tillatt inntekt de første årene mot lavest mulig tillatt totalinntekt over lengre tid.

Aktørtype (t)

Vi opererer foreløpig med tre aktørtyper:

- Nettselskap
- Kraftleverandør
- 3.part

Modellen er fleksibel med hensyn til flere typer aktører

Antall målepunkt

Antall målepunkt er definert av de målepunkt som til enhver tid er aktive i Elhub databasen. De er unikt knyttet til ett nettselskap og en kraftleverandør. Både summen av målepunkt samt fordelingen på aktører vil variere over tid, men vil være entydig gitt til enhver tid (fakturatidspunkt). Summen av målepunkt per aktørtype vil være forskjellig som følge av kunder på leveringsplikt.

Årlig fastgebyr (F)

Vi anslår nivået for det årlig fastgebyr basert på estimerte kostnader for å håndtere en aktør uavhengig av transaksjoner og antall målepunkt. Dette er kostnader tilknyttet:

- **Administrasjon rundt den enkelte aktør**
 - Teknisk oppsett og vedlikehold i Elhub (registrering, åpning av porter m.m.)
 - Administrasjon av sertifikater (IT) for tilgang og sikkerhet
 - Registrering og vedlikehold av selskapsinformasjon i Elhub og andre administrative verktøy
 - Basis support
 - Fakturering og betalingsoppfølging
 - Styringsmodell (styre, oppfølging mot NVE, bransjeråd, ekspertgrupper (NEE, o.l.)
 - Markedshåndbok
- **Test og sertifisering av den enkelte aktør**
 - Ediel portalen
 - Ediel support tjeneste
 - Test og godkjenning mot Elhub grensesnittet (EMIF)
- **Fra Elhub investeringen før idriftsettelse**
 - Utarbeidelse av markedsdesign og tekniske standarder

Det er gjort et estimat for ovenforstående aktiviteter basert på dagens Ediel tjeneste samt erfaringer fra den danske huben. Vi kommer da til at andel av de årlige kostnadene som ikke kan sies å være målepunktavhengige ligger på ca. 16 MNOK per år for de første tre årene, noe som utgjør ca. 25 % av driftskostnadene til Elhub. Med anslag på 350 aktører (nett, kraft, m.m.) blir det et fastgebyr på ca. 46.000,- NOK per aktør per år. Beløpet inkluderer da eksisterende Ediel tjeneste som i dag ligger på henholdsvis 14.500 for nett og 17.500 for leverandører. Til orientering faktureres over 400 aktører for dagens ediel tjeneste.

Et tilleggsmoment er at et fastgebyr i denne størrelsesorden i stor grad vil ekskludere useriøse aktører fra markedet.

Årlig fastgebyr faktureres i januar for hele inneværende år. Det gjøres kvartalsvis avkortning i forhold til nye/avsluttede aktører i Elhub.

Andel for den enkelte aktørtype (a_t)

I henhold til modellen skal den målepunktavhengige andelen av gebyret differensieres mellom type selskap (nett, kraft, 3.part). Det er flere angrepsvinkler i forhold til denne fordelingen og de mest fremtredende er:

1. Nettselskapene har i henhold til regelverket en plikt til å understøtte markedet og Elhub skal utføre monopoloppgaver som nettselskapene ellers skulle ha utført.
2. I henhold til regelverket har kraftleverandører og 3.parter rett på å få utført de tjenestene Elhub skal yte dem.
3. Fordelingen bør gjenspeile de respektive parters nytteeffekt av Elhub
4. Fordelingen skal bidra å holde fokus på kostnadseffektivitet i Elhub og bransjen totalt
5. Fordelingen skal være markedsnøytral i den forstand at den ikke skal favorisere noen aktører
6. Velfungerende konkurranse i sluttbrukermarkedet

Vi mener at 1 og 2 ovenfor veier tyngst i vurderingene i og med at de direkte kan relateres til regelverket og fordelingen det legges opp til derigjennom. Det tilsier at fordelingen mellom nett og markedsaktører bør være 100% - 0%, respektivt.

I henhold til punkt 3 vil nettselskapene ha nytteeffekter gjennom reduserte kostnader på andre områder. Men også kraftleverandørene og 3.parter vil ha nytteeffekter ved Elhub gjennom enklere adgang til data og lavere administrasjonskostnader enn ellers. I forhold til dette argumentet bør også disse aktørene dekke en del av kostnaden det her er snakk om.

Med hensyn på kostnadseffektivitet, ref. pkt. 4, vil man kunne hevde at en markedsaktør vil legge større vekt på å redusere sin Elhub kostnad enn en monopolist (nettselskapet) og derigjennom ha et større insentiv til å øve innflytelse på Elhubs kostnader og kostnadseffektivitet. Men nettariffen er også en transparent pris på tvers av nettselskaper som det enkelte nettselskap har insentiv for å holde nede. Insentivene for nettselskaper og kraftleverandører kan imidlertid være forskjellige i denne sammenheng. Nettselskapene kan støtte en kostnadsøkning som gir dem en gevinst på bekostning av kraftleverandørene og visa versa. Ut i fra kriteriet om kostnadseffektivitet tilsier dette at begge skal belastes deler av kostnaden. Et tilleggsmoment her er at nettselskapene er sikrere betalere, noe som reduserer sannsynlighet for tap som måtte dekkes av andre aktører.

I forhold til punkt 5 ovenfor mener vi at fordelingen ikke vil påvirke graden av nøytralitet i og med at denne kostanden er relatert til det enkelte målepunkt og vil fordele seg andelsmessig likt for de ulike aktører.

Ut i fra velfungerende konkurranse i kraftmarkedet (pkt. 6) er det en faktor at Elhub kostnadene for kraftleverandørene vil måtte inkluderes i kraftprisen til kunden slik at denne blir mindre transparent i forhold til markedsprisene i engrosmarkedet (NordPool prisene). Dette har en relativt liten totaleffekt men vil så klart øke med økt andel på kraftleverandørene samtidig som den kommer i tillegg til andre eksterne priselementer så som elsertifikater. Endringer i Elhub kostnadene kan da medføre endringer i kraftprisene som sluttkundene ikke forstår. Stor innflytelse på Elhubs kostnader kan videre utnyttes av enkelte markedsaktører til å forbedre egen konkurransesituasjon ovenfor andre markedsaktører.

Når det gjelder 3.parter skal de ha vesentlig færre tjenester levert av Elhub i og med at leverandørbytter, flytting, aggregeringer og korreksjonsoppgjør ikke er relevant for dem. Videre er

det i første omgang svært få av dem i forhold til kraftleverandører. Vi forslår derfor at de i tillegg til fastgebyret belastes 25 % av kostnaden for en kraftleverandør per målepunkt. Vi vil for nå anta at 10 stk 3.parter med til sammen 300.000 målepunkt er gjenstand for 3.parters tjenester fra Elhub.

Ut i fra argumentasjonen ovenfor anbefaler vi at nettselskapene dekker en vesentlig større andel enn kraftleverandører/3.parter. Men de sistnevnte skal også dekke en andel fordi de har nytteeffekter av Elhub samt at de skal ha innflytelse på kostnadseffektiviteten i Elhub. Vi legger derfor til grunn at nettselskapene skal dekke 80 % av den målepunktavhengige gebyrandelen. Med estimert volum for 3.parter som beskrevet ovenfor skal da kraftleverandører dekke 19,5 % og 3.parter 0,5 % av den målepunktavhengige gebyrandelen.

Dette gir følgende parameterverdier:

$$a^{\text{nettselskap}} = 0,8 \quad a^{\text{kraftleverandør}} = 0,195 \quad a^{3.\text{parter}} = 0,05$$

Målepunktavhengig gebyr faktureres den enkelte aktør per måned etterskuddsvis.

Revidering av Gebyrmodellen

Parameterne i gebyrmodellen må revideres i forkant av Elhub driftsettelse basert på endringer i informasjonsunderlaget som dette notat bygger på. Videre må parameterne revideres i forkant av hvert kalenderår etter at Elhub er satt i drift.

Gebyrmodellen som helhet skal revideres før utløpet av 2019 og den reviderte modellen skal da gjelde for neste tre års periode.

Talleksempel

Fastgebyr (NOK)						
	<i># aktører</i>	<i>NOK/aktør</i>	<i>Sum</i>			
Nett	150	46 000	6 900 000			
Kraft	200	46 000	9 200 000			
3.part	10	46 000	460 000			
			16 560 000			
Målepunktavhengig gebyr (NOK)						
	<i># målepunkt</i>	<i>fordeling</i>	<i>Elhub TI / år</i>	<i>Sum fastgebyr</i>	<i>mp gebyr/år</i>	<i>mp gebyr/mp/år</i>
Nett	2 900 000	0,800	120 000 000	16 560 000	82 752 000	28,54
Kraft	2 800 000	0,195	120 000 000	16 560 000	20 170 800	7,20
3.part	300 000	0,005	120 000 000	16 560 000	517 200	1,72

Årlig Elhub gebyr etter aktør og størrelse

# mp	Nettselskap			
	fastgebyr	mp gebyr	Sum	Sum/mp
1 000	46 000	28 535	74 535	74,535
5 000	46 000	142 676	188 676	37,735
10 000	46 000	285 352	331 352	33,135
30 000	46 000	856 055	902 055	30,069
50 000	46 000	1 426 759	1 472 759	29,455
75 000	46 000	2 140 138	2 186 138	29,149
100 000	46 000	2 853 517	2 899 517	28,995
200 000	46 000	5 707 034	5 753 034	28,765
500 000	46 000	14 267 586	14 313 586	28,627
800 000	46 000	22 828 138	22 874 138	28,593

# mp	Kraftleverandør			
	fastgebyr	mp gebyr	Sum	Sum /mp
1 000	46 000	7 204	53 204	53,204
5 000	46 000	36 019	82 019	16,404
10 000	46 000	72 039	118 039	11,804
30 000	46 000	216 116	262 116	8,737
50 000	46 000	360 193	406 193	8,124
75 000	46 000	540 289	586 289	7,817
100 000	46 000	720 386	766 386	7,664
200 000	46 000	1 440 771	1 486 771	7,434
500 000	46 000	3 601 929	3 647 929	7,296
800 000	46 000	5 763 086	5 809 086	7,261

# mp	3.part			
	fastgebyr	mp gebyr	Sum	Sum /mp
1 000	46 000	1 724	47 724	47,724
5 000	46 000	8 620	54 620	10,924
10 000	46 000	17 240	63 240	6,324
30 000	46 000	51 720	97 720	3,257
50 000	46 000	86 200	132 200	2,644
75 000	46 000	129 300	175 300	2,337
100 000	46 000	172 400	218 400	2,184
200 000	46 000	344 800	390 800	1,954
500 000	46 000	862 000	908 000	1,816
800 000	46 000	1 379 200	1 425 200	1,781